

Kesret ve vahdet nedir?

Kesret, çokluk; vahdet ise birlik demektir.

Kesret, sebepler dairesidir. Bu dünya bir perde ile örtülmüştür; her şey çokluk içinde görünür. Yağmur buluttan gelir zannedilir, şifa ilaçtan bilinir, rızık işten beklenir, başarı akla verilir. Her fil bir sebebe bağlanır, her netice bir vasıtaya isnad edilir. Göz önünde sebepler vardır; el uzatılınca onlara temas edilir. Fakat bu temas, çoğu zaman hakikatin kendisine değil, yalnızca perdesine olur.

Vahdet ise tek olan Müessir-i Hakikî'yi görmektir. Perdenin arkasında tek bir Kudret bulunduğunu idrak etmektir. Sebeplerin ne ilmi vardır, ne iradesi, ne de müstakil bir gücü... Bulut yağmuru bilmez, ilaç hücreyi tanımaz, toprak tohumu programlamaz. Bütün bu görünen sebepler, kudretin önünde birer vasıta ve birer perdedir. Hakikî tesir ise yalnızca tek bir Zât'a aittir.

Eğer insan kesrette takılırsa, sebeplere güç verir; kalbi dağılır, zihni parçalanır. Her korkuda ayrı bir kuvvete sığınır, her nimeti ayrı bir elde arar. Bu dağınıklık insanı yorar; çünkü kalp çok ilah taşıyamaz. Sebeplere pay vermek, insanı farkında olmadan hakikatten uzaklaştırır ve şirk ihtimaline yaklaştırır.

Ama insan vahdete yükselirse, bütün fiilleri tek bir Zât'a verir. Sebepleri inkâr etmez; fakat onları yerli yerine koyar, perde olarak. Vesileyi görür ama tesiri yalnız Allah'a verir. İşte o zaman kalp toplanır, korkular küçülür, hayat sadeleşir. Çünkü bilir ki her şeyin dizgini bir eldedir, her kapının anahtarı bir yerdedir, her iş tek bir Kudretle yürümektedir.

Kesret dağıtır, vahdet toplar. Kesret yorar, vahdet rahatlatır. Perdeye takılan göz dağılır; perde arkasını gören kalp ise tevhidle huzur bulur. İşte o zaman insan, sebeplerin arasında kaybolmaz; Müessir-i Hakikî'yi görerek imanını tahkim eder ve tevhidi yaşar.

Ey nefis... Neticeyi görünce sebebe sarılıyorsun. Başarınca kendini alkışlıyorsun, kazanınca aklını büyütüyorsun, şifa bulunca ilacı kutsuyorsun. Sana bir nimet verilince "ben yaptım" diyorsun; bir sıkıntı gelince sebepleri suçluyorsun. Hep perdeyle meşgulsün. Perdeyi kaldırmaya cesaretin yok.

Ey nefis... Sebeplerin arkasındaki kudreti görmek ağırına mı gidiyor. Çünkü o zaman payın küçülüyor. O zaman "ben" daralıyor. O zaman kibir barınamıyor. Sen perdeyi seviyorsun; çünkü orada kendine yer buluyorsun.

Ey nefis... Kesret dairelerinde mi boğulacaksın, Yoksa vahdet dairesinde nefes mi alacaksın?

Her gün yüzlerce mesele zihnine hücum ediyor. İş, para, itibar, insanlar, haberler, korkular, beklentiler... Her biri seni bir tarafa çekiyor. Her biri "beni düşün" diyor. Sen de her sese kulak veriyor, her kapıya koşuyor, her sebebe tutunuyorsun. Sonra yoruluyorsun. Dağılıyorsun. İçin daralıyor. İşte bu kesrettir: Parçalanmış bir kalp, dağılmış bir zihin, huzursuz bir ruh.

Peki neden boğuluyorsun? Çünkü her şeyi ayrı ayrı taşımaya çalışıyorsun. Her neticeyi kontrol etmek, her ihtimali hesaplamak, her korkuyu bastırmak istiyorsun. Kendini küçük bir ilah gibi merkeze koyuyor, sonra o yükün altında eziliyorsun.

Vahdet ise başka bir kapıdır. Orada yük senin omzunda değildir. Orada her şey tek bir Kudretin idaresindedir. Sen vazifeni yapar, neticeyi O'na bırakırsın. Sebepleri inkâr etmezsin ama onlara dayanmazsın. Kalbin dağılmaz; çünkü dayanağın tektir.

Kesret seni dağıtır. Vahdet seni toplar. Kesret boğar. Vahdet nefes aldırır.

Şimdi kendine sor: Bin parçaya bölünmüş bir kalple mi yaşayacaksın, yoksa her şeyi tek bir Rabbe verip huzur mu bulacaksın?